

Ondernemerschap in het onderwijs regionaal aanpakken

Lesgeven over ondernemerschap is niet eenvoudig: de docent moet beschikken over de laatste kennis en aansluiting hebben met ondernemers. Een nieuwe aanpak maakt duidelijk hoe de verbinding tussen onderzoek, onderwijs en ondernemers het best is op te pakken.

De land- en tuinbouw heeft goede ondernemers nodig. Dit zijn boeren en tuinders die hun bedrijf goed runnen en bovendien in staat zijn hun bedrijf aan te passen aan de eisen van de markt en de maatschappij, waardoor ze alle kansen benutten die zich voordoen. Dat is nogal wat. Het betekent dat een toekomstig ondernemer, nu leerling in het agrarisch onderwijs, heel wat te leren heeft.

Kennis is er genoeg over ondernemerschap. Wageningen UR doet talloze onderzoeken naar ondernemerschap, zoekt uit wat er komt kijken bij succesvol ondernemerschap en hoe dat te leren is. Deze informatie komt maar mondjesmaat het onderwijs binnen en blijkt lastig om te zetten in onderwijsmodules. Bovendien zijn rechtstreekse lijntjes tussen docenten en onderzoekers schaars. Omge-

keerd zijn docenten niet gewend te onderwijzen in ondernemerschap. Het merendeel is opgeleid als vakinhoudelijk docent.

>> Ontmoetingen

Een logische stap is om docenten en onderzoekers met elkaar in contact te brengen. Dat is de afgelopen twee jaar in opdracht van het ministerie van LNV gebeurd. Een klein projectteam van onderzoekers en docenten heeft een aantal Communities of Practice (CoP's) georganiseerd en twee onderwijsdagen waar resultaten uit het onderzoek en het onderwijs werden gepresenteerd.

Harry Kortstee, betrokken onderzoeker vanuit Wageningen UR, constateert dat deze ontmoetingen in eerste instantie een goed resultaat hebben opgeleverd. De docenten en onderzoekers rond

Tijdens de onderwijsdag ondernemerschap in Den Bosch zijn resultaten uit het onderzoek en het onderwijs gepresenteerd. Maar ook legden mensen contact met elkaar door bollen wol naar elkaar te gooien. Zo ontstaat een mooi netwerk.

het thema ondernemerschap hebben elkaar leren kennen en weten nu beter waar iedereen mee bezig is en wat de ontwikkelingen zijn. Toch constateert hij dat de aanpak via CoP's om meerdere redenen niet goed genoeg werkt. 'We zagen dat te weinig docenten en onderzoekers structureel betrokken wilden zijn. Bovendien kunnen de docenten die wel komen, de kennis moeilijk delen en vertalen naar andere docenten. Of de onderwijsinstelling biedt er geen ruimte voor. Ook onderzoekers bleken lastig te strikken. Voor hen heeft de vertaling naar het onderwijs geen prioriteit binnen hun onderzoeksopdracht.'

Daar kwam bij dat het ook niet lukte de CoP op eigen initiatief en behoefte te laten draaien. Toen de projectorganisatie de organisatie van de CoP's overdroeg aan de scholen, kwam de bijeenkomst niet meer goed van de grond. Misschien ook wel logisch, denkt Wiggele Oosterhoff, werkzaam bij CAH Dronten en als projectleider van het programma Ondernemerschap van de Groene Kennis Coöperatie deelnemer van het projectteam. 'De scholen en docenten zitten ten slotte minder goed in landelijke netwerken. Het lukt ze dan bijvoorbeeld hooguit om iemand van de plaatselijke Rabobank uit te nodigen, terwijl wij als projectteam contacten hebben met het hoofdkantoor. Die ervaring en het benodigde netwerk is niet zomaar bij iedere school aanwezig.'

>> Op zoek naar aanjager

Het projectteam ging op zoek hoe onderwijs en onderzoek wel een verbinding konden aangaan voor de lange termijn. Dit jaar gaan ze het anders doen. Kortstee: 'Omdat projectgeld eindig is, moeten we iets zoeken dat uit zichzelf draait, waar energie in zit. We zoeken een aanjager zodat er ook iets met de kennis gebeurt.' De onderzoeker en de docent denken daarbij aan een ondernemer als aanjager. Die leeft met concrete vragen, wil weten hoe hij zijn bedrijf kan voortzetten met beperkingen die de overheid stelt, of hoe hij kan voldoen aan maatschappelijke voorwaarden. Dat zijn vragen waar de leerling/student samen met docent en onderzoeker antwoord op kunnen zoeken.

Dat vraagt om een regioaanpak, denken Kortstee en Oosterhoff. Oosterhoff: 'Eigenlijk zijn we met z'n allen op zoek naar een nieuwe invulling van het kennisstelsel. Wij denken dat die regionale aanpak hieraan bijdraagt.'

Uiteindelijk moet de school het vanzelfsprekende aanspreekpunt zijn voor de bedrijven en ondernemers in die regio. Oosterhoff kan zich voorstellen dat de school weer de functie krijgt die zij vroeger had. Toen werd een docent van het mbo als expert gezien. De docent gaf niet alleen op school les, maar gaf ook cursussen aan ondernemers en had een bepaalde status. 'Die rol, dat type docent moeten we terug zien te krijgen.'

De onderwijsdag ondernemerschap is een ideale ontmoetingsplek voor docenten en onderzoek.

>> Aan de slag met ondernemersvraag

Korstee en Oosterhoff willen toe naar de situatie dat als bedrijven een vraag hebben, ze aankloppen bij de school in de buurt. Vervolgens worden docenten actief, zoeken studenten die met de vraag aan de slag gaan en onderzoekers die ondersteuning kunnen bieden. Ieder in zijn eigen rol, die deels verschilt van de huidige. De docent bewaakt de pedagogische aanpak maar coacht ook op competenties. De onderzoeker brengt kennis in, en kan ook de rol van procesbegeleider vervullen. Dat vraagt wel een omslag van de vooral vakinhoudelijk geschoolde docent en de onderzoeker die zich liefst alleen met onderzoek bezig houdt.

Er zijn al docenten en onderzoekers die op zo'n manier in projectverband samenwerken aan een ondernemersvraag. Het projectteam zoekt nu aansluiting bij zes tot acht van deze regionale, al bestaande projecten. Hier willen ze achterhalen welke werkvormen wel werken en welke niet, om al doende te leren.

Een van de projecten is Coevorden-Emmen na(ar) 2015. Melkveehouders, akkerbouwers en andere ondernemers uit de regio Coevorden-Emmen gaan samen met studenten van AOC Terra en Hogeschool Van Hall Larenstein op zoek naar nieuwe kansen voor hun bedrijf. Ze worden daarbij gecoacht door onderzoekers. Kortstee gaat dit project volgen en wil achterhalen welke randvoorwaarden er binnen deze regionale aanpak nodig zijn om de onderlinge verbindingen tussen de ondernemers-onderwijs-onderzoek te versterken en te automatiseren. Het is de bedoeling dat de projecten ook van elkaar leren tijdens enkele bijeenkomsten. Kortstee: 'Dan hebben we aan het eind van het jaar twee tot drie werkvormen die in ieder geval werken en die we verder kunnen uitbouwen.' (LN)

Meer informatie: Harry Kortstee, t 0317 484676, e harry.korstee@wur.nl

i www.syscope.wur.nl > transitie > leeromgevingen > leeromgevingen voor onderwijs;

www.syscope.wur.nl > transitie > leeromgevingen > leeromgevingen voor ondernemers; www.syscope.wur.nl > dossiers > ondernemerschap